

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

НАПОЇ БЕЗАЛКОГОЛЬНІ
Загальні технічні умови

ДСТУ 4069:201_

(Остаточна редакція)

Видання офіційне

Київ
ДП «УкрНДНЦ
201_

ПЕРЕДМОВА

- 1 РОЗРОБЛЕНО: Технічний комітет стандартизації «Пиво та безалкогольні напої» (ТК 67), Приватне акціонерне товариство «Українська галузева компанія по виробництву пива, безалкогольних напоїв та мінеральних вод «УКРПИВО»
РОЗРОБНИКИ: **Г. Коренькова** (науковий керівник),
Р.Бєлошицька, Г. Давиденко, М. Лавріненко, О. Матвійчук, О. Прусакова, М. Роздобудько
- 2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ:
наказ ДП «УкрНДНЦ» від _____ № _____
- 3 НА ЗАМІНУ ДСТУ 4069-2002

Право власності на цей документ належить державі.

Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати його повністю чи частково на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу заборонено.

Стосовно врегулювання прав власності потрібно звертатися до ДП «УкрНДНЦ»

ДП «УкрНДНЦ», 201_

ЗМІСТ

	с.
1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ.....	14
2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ.....	14
3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ	16
4 ЗАГАЛЬНІ ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ.....	16
4.1 Характеристики	16
4.2 Вимоги до сировини та допоміжних матеріалів	21
5 ВИМОГИ ЩОДО БЕЗПЕКИ	23
6 ВИМОГИ ЩОДО ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ.....	23
7 МАРКУВАННЯ.....	24
8 ПАКУВАННЯ.....	26
9 ПРАВИЛА ТРАНСПОРТУВАННЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ.....	27
10 МЕТОДИ КОНТРОЛЮВАННЯ.....	28
11 ПРАВИЛА ПРИЙМАННЯ	28
12 ГАРАНТІЇ ВИРОБНИКА.....	29
ДОДАТОК А КОД ПРОДУКЦІЇ ЗГІДНО З ДК 016	30
ДОДАТОК Б БІБЛІОГРАФІЯ	31

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

НАПОЇ БЕЗАЛКОГОЛЬНІ
Загальні технічні умови

НАПИТКИ БЕЗАЛКОГОЛЬНЫЕ
Общие технические условия

NON-ALCOHOLIC BEVERAGES
General technical specifications

Чинний від 2015-00-00

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт поширюється на безалкогольні напої – рідкі безалкогольні напої та готові концентрати безалкогольних напоїв у спожитковій тарі для реалізування в торговельній мережі.

Вимоги щодо якості безалкогольних напоїв викладено у розділі 4; безпеки та охорони довкілля – в розділах 5 та 6.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі нормативні та нормативно-правові документи:

Закон України «Про охорону атмосферного повітря»

Закон України «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції»

Технічний регламент щодо правил маркування харчових продуктів

ДК 016:2010 Державний класифікатор продукції та послуг

ДСТУ 2368:2004 Напої безалкогольні. Виробництво. Терміни та визначення понять

ДСТУ 2887-94 Пакування та маркування. Терміни та визначення

ДСТУ 2890-94 Тара і транспортування. Терміни та визначення

ДСТУ 3778-98 Ящики пластмасові багатооборотні для пляшок. Загальні технічні умови

ДСТУ 4621:2006 Кислота молочна харчова. Загальні технічні умови

ДСТУ 4623:2006/ГОСТ 31361-2008 Цукор білий. Технічні умови

ДСТУ 4817:2007 Діоксид вуглецю газоподібний і скраплений. Технічні умови

ДСТУ 4855:2007 Продукція безалкогольної промисловості. Методи визначення сухих речовин

ДСТУ 4856:2007 Продукція безалкогольної промисловості. Правила приймання та методи відбирання проб

ДСТУ 7099:2009 Продукція безалкогольної промисловості. Методи визначання органолептичних показників та об'єму продукції

ДСТУ 7100:2009 Продукція безалкогольної промисловості. Метод визначання стійкості

ДСТУ 7101:2009 Продукція безалкогольної промисловості. Методи визначання спирту

ДСТУ 7102:2009 Продукція безалкогольної промисловості. Метод визначання кислотності

ДСТУ 7138:2009 Продукція безалкогольної промисловості. Методи визначання діоксиду вуглецю

ДСТУ ГОСТ 908:2006 Кислота лимонна моногідрат харчова. Технічні умови

ДСТУ ГОСТ 10117.1-2003 Пляшки скляні для харчових рідин. Загальні технічні умови

ДСТУ ГОСТ 10117.2-2003 Пляшки скляні для харчових рідин. Типи, параметри і основні розміри

ГОСТ 9142-90 Ящики из гофрированного картона. Общие технические условия

ГОСТ 9218-86 Цистерны для пищевых жидкостей, устанавливаемые на автотранспортные средства. Общие технические условия

ГОСТ 12290-89 Картон фильтровальный для пищевых жидкостей. Технические условия

ГОСТ 14192-96 Маркировка грузов

ГОСТ 15113.0-77 Концентраты пищевые. Правила приемки, отбор и подготовка проб

ГОСТ 18192-72 Соки плодовые и ягодные концентрированные. Технические условия

ГОСТ 23285-78 Пакеты транспортные для пищевых продуктов и стеклянной тары. Технические условия

ГОСТ 28538-90 Концентрат квасного сула, концентраты и экстракты квасов. Технические условия

ДСТУ Б А.3.2-12:2009 ССБП Системи вентиляційні. Загальні вимоги

ДБН В 2.5-28–2006 Природне і штучне освітлення

[ДБН В.2.5-67:2013 Будівельні норми і правила. Опалення, вентиляція і кондиціонування повітря](#)

ДСанПіН 4.4.4-152–2008 Державні санітарні норми і правила для підприємств, що виробляють солод, пиво та безалкогольні напої

ДСанПіН 2.2.4-171–2010 Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною

ДСанПіН 2.2.7.029-99 Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення

ДСН 3.3.6.042–99 Державні санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень

ДСН 3.3.6.037–99 Державні санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку і інфразвуку

ДСН 3.3.6.039–99 Державні санітарні норми виробничої та локальної вібрації

СанПіН 4630-88 Санітарні правила і норми охорони поверхневих вод від забруднення

Державні санітарні норми та правила утримування територій населених місць

НАПБ А.01.001-2004 Правила пожежної безпеки в Україні

Правила охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

У цьому стандарті вжито терміни та визначення понять згідно з ДСТУ 2368, ДСТУ 2887, ДСТУ 2890.

4 ЗАГАЛЬНІ ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ

4.1 Характеристики

4.1.1 Безалкогольні напої повинні відповідати вимогам цього стандарту і бути виробленими згідно з технологічними інструкціями та(або) рецептурами, затвердженими в установленому порядку.

4.1.2 Код безалкогольних напоїв згідно з ДК 016 зазначено у додатку А.

4.1.3 Рідкі безалкогольні напої та концентрати напоїв залежно від зовнішнього вигляду поділяють на види:

— рідкі напої: прозорі, непрозорі (замутнені);

— концентрати: порошкоподібні, пресовані, гранульовані, пастоподібні, в'язкі рідини.

4.1.4 Рідкі безалкогольні напої в залежності від сировини, її вмісту в готовому напої, технології виробництва і призначенням, поділяють на групи:

— напої соковмісні;

— напої сокові;

— напої на пряно-ароматичній (смако-ароматичній) рослинній сировині;

- напої на ароматизаторах або смако-ароматичних добавках;
- напої на зерновій сировині;
- напої бродіння (квас);
- напої спеціального призначення (низькокалорійні, зі зниженою калорійністю, **тонізувальні** та енергетичні).

4.1.5 Рідкі безалкогольні напої в залежності від ступеня їх насичення діоксидом вуглецю поділяють на типи:

- сильногазовані;
- середньогазовані;
- слабогазовані;
- негазовані.

4.1.6 Рідкі безалкогольні напої залежно від способу оброблення поділяють на:

- непастеризовані;
- пастеризовані;
- стерильного фільтрування;
- із використанням консервантів;
- без використання консервантів;
- холодного фасування;
- гарячого фасування;
- асептичного фасування.

4.1.7 Напої бродіння (квас) поділяють на фільтровані та нефільтровані; в залежності від способу оброблення поділяють на пастеризовані, непастеризовані, стерильного фільтрування. Нефільтровані поділяють на освітлені та неосвітлені.

4.1.8 Концентрати безалкогольних напоїв поділяють на:

- шипучі (з вмістом бікарбонат натрію);
- нешипучі (без вміст бікарбонату натрію).

4.1.9 За органолептичними показниками рідкі безалкогольні напої, крім напоїв бродіння (квас), повинні відповідати вимогам, зазначеним у таблиці 1.

Таблиця 1 – Органолептичні показники безалкогольних напоїв

Назва показника	Характеристика		Метод контролювання
	прозорі	непрозорі (замутнені)	

Зовнішній вигляд	Прозора рідина без осаду і сторонніх включень. Допускають опалесценція, обумовлена особливостями зернової та плодово-ягідної сировини	Непрозора рідина. Допускають наявність осаду, часток та зависів, характерних для використаної сировини, без сторонніх включень, невластивих продукту	Відповідно до 10.2
Смак і аромат	Обумовлені особливостями використаної сировини		Відповідно до 10.2
Колір	Обумовлений особливостями використаної сировини		Відповідно до 10.2
Примітка 1. Додаткові вимоги до органолептичних показників встановлює виробник у технологічній інструкції або рецептурі на кожну назву безалкогольного напою.			

4.1.10 За органолептичними показниками напої бродіння (квас) повинні відповідати вимогам, зазначеним у таблиці 2.

Таблиця 2 – Органолептичні показники напоїв бродіння (квас)

Назва показника	Характеристика			Метод контролювання
	нефільтровані		фільтровані	
	неосвітлені	освітлені		
Зовнішній вигляд	Непрозора піниста рідина. Допускають осад, обумовлений особливостями використаної сировини, без сторонніх включень не властивих продукту	Прозора піниста рідина або з опалесценцією, обумовленою особливостями використаної сировини, без сторонніх включень не властивих продукту	Прозора піниста рідина без осаду та сторонніх включень, не властивих продукту. Допускають опалесценція, обумовлена особливостями використаної сировини	Відповідно до 10.2
Смак і аромат	Освіжаючий кисло-солодкий смак. Смак та аромат зброженого напою, який відповідає смаку та аромату використаної сировини. Для напоїв бродіння (квасу) – приємний аромат житнього хліба та (або) скоринки хліба. Допускають дріжджовий смак та аромат			Відповідно до 10.2
Колір	Обумовлений кольором використаної сировини, для напоїв бродіння (квасу) – від світло-жовтого до темно-коричневого.			Відповідно до 10.2
Примітка 1. Додаткові вимоги до органолептичних показників встановлює виробник у технологічній інструкції або рецептурі на кожну назву напою бродіння (квасу).				

4.1.11 За органолептичними показниками концентрати напоїв повинні відповідати вимогам, зазначеним у таблиці 3.

Таблиця 3 – Органолептичні показники концентратів напоїв

Назва показника	Характеристика	Метод контролювання
Зовнішній вигляд	Однорідні безбарвні або рівномірно забарвлені пігулки або гранули різного розміру, або сипучий порошок, або зволожена пастоподібна маса, або в'язка рідина	Відповідно до 10.2
Смак і аромат	Обумовлені особливостями використаної сировини	Відповідно до 10.2
Колір	Обумовлений кольором використаної сировини	Відповідно до 10.2

Примітка 1. Додаткові вимоги до органолептичних показників встановлює виробник у технологічній інструкції або рецептурі на кожен назву концентрату.

4.1.12 За фізико-хімічними показниками рідкі безалкогольні напої повинні відповідати вимогам, зазначеним у таблиці 4.

Таблиця 4 — Фізико-хімічні показники рідких безалкогольних напоїв

Назва показника	Група, вид	Значення показника	Метод контролювання
Масова частка сухих речовин, %	рідкі безалкогольні напої	від 0 до 20,0 включ.	Відповідно до 10.4
	енергетичні напої	не менше 8,0	Відповідно до 10.4
	напої бродіння (квас)	не менше 3,5	Відповідно до 10.4
Об'ємна частка спирту, %, не більше	рідкі безалкогольні напої	0,5	Відповідно до 10.3
	напої бродіння (квас)	1,2	
Кислотність, см ³ , 1 моль/дм ³ розчину гідроксиду натрію на 100 см ³ напою	рідкі безалкогольні напої	від 1,0 до 15,0	Відповідно до 10.4
	напої бродіння (квас)	від 1,5 до 7,0	Відповідно до 10.4

Масова частка діоксиду вуглецю, %	негазовані	0	Відповідно до 10.4
	слабогазовані	від 0,20 до 0,30 включ.	
	середньогазовані	понад 0,30 до 0,40 включ.	
	сильногазовані	понад 0,40	
	напої бродіння (квас), фасовані (розлиті) в пляшки і металеві банки	не менше 0,30	

Примітка 1. Масова частка діоксиду вуглецю не регламентують в напоях, які реалізують через апарати «Постмікс», «Премікс», фасують (розливають) в металеві бочки (кеги) та інше аналогічне обладнання

Примітка 2. Низькокалорійні напої контролюють за показником кислотність, встановленим для рідких безалкогольних напоїв.

Примітка 3. В рідких безалкогольних напоях визначають об'ємну частку спирту, якщо під час його виробництва використовували спиртовмісну сировину.

4.1.13 Кількість дріжджових клітин у напоях бродіння (квас) становить для неосвітлених не більше ніж 10 млн. кл./см³, освітлених – не більше ніж 0,5 млн.кл./см³, фільтрованих непастеризованих – не більше ніж 50 кл./см³. Відповідність визначають відповідно до 10.4.

4.1.14 Органолептичні, фізико-хімічні показники, стійкість (відповідно до 10.4), строк придатності безалкогольних напоїв, що обумовлено особливостями сировини, технології виробництва та умовами фасування, повинні бути зазначені виробником у рецептурі на кожну назву.

4.1.15 Поживну (харчову) цінність та енергетичну цінність (калорійність) безалкогольних напоїв вказують у технологічній інструкції або рецептурі на кожну назву. Поживну цінність приймають за кількістю вуглеводів продукту через незначну кількість білків та жирів у продукті.

4.1.16 Значення допустимих відхилень фізико-хімічних показників безалкогольних напоїв повинні відповідати вимогам, зазначеним в таблиці 5.

Таблиця 5 – Значення допустимих відхилень фізико-хімічних показників безалкогольних напоїв

Назва показника	Допустимі відхилення, не більше		
	рідкі безалкогольні напої	концентрати безалкогольних напоїв	Напої бродіння (квас)
		порошкоподібні	
Масова частка сухих речовин, %	± 0,2	± 0,2	± 0,3
Кислотність, см ³ , 1 моль/дм ³ розчину гідроксиду натрію на	± 0,3	± 0,5	± 0,3

100 см ³ напою			
Масова частка вологи, %:			
— з умістом бікарбонату	—	± 0,1	—
— без умісту бікарбонату	—	± 0,5	—
Примітка. В торговельній мережі для напоїв бродіння (квас) допускають зниження масової частки сухих речовин від 1,0 % до 1,6 % , збільшення масової частки спирту на 0,3 % - 0,7 % , але не більше ніж 1,2 %.			

4.1.17 Ліцензійні безалкогольні напої випускають з фізико-хімічними показниками, зазначеними в ліцензії, які не суперечать вимогам цього стандарту.

4.1.18 За показниками безпечності безалкогольні напої повинні відповідати вимогам чинного законодавства України щодо безпечності харчових продуктів.

4.2 Вимоги до сировини та допоміжних матеріалів

4.2.1 Під час виробництва безалкогольних напоїв використовують таку основну сировину:

- ароматизатори згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;
- барвники згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;
- виноматеріали згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;
- вода столова природна мінеральна питна згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;
- воду питну згідно з ДСанПіН 2.2.4-171;
- діоксид вуглецю газоподібний і скраплений згідно з ДСТУ 4817;
- загусники згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;
- замутнювачі згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;
- кислоту аскорбінову згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;
- кислоту лимонну згідно з ДСТУ ГОСТ 908;
- кислоту молочну згідно з ДСТУ 4621;
- кислоту ортофосфорну згідно з чинними нормативними документами з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу

центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— кислоти оцтову згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— компоненти тонізувальні (кофеїн, рослинні екстракти) згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— консерванти згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— концентрат квасного сусла згідно з ГОСТ 28538;

— концентрати, настої та екстракти рослинної сировини згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— культури мікроорганізмів (дріжджі, молочнокислі бактерії тощо) згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— освітлювачі згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— підсолоджувач згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— сировину зернову та продукти її перероблення (солод пивоварний ячмінний, солод житній сухий, солод пивоварний пшеничний, ячмінь, тощо) згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— сироп глюкозно-фруктозний згідно з чинними нормативними документами;

— соки концентровані згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— солод ферментований житній згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— стабілізатори згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— цукор білий згідно з ДСТУ 4623/ГОСТ 31361;

— харчові добавки згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

4.2.2 Під час виробництва безалкогольних напоїв використовують такі допоміжні матеріали:

- кізельгур та інші фільтрувальні порошки згідно з чинними нормативними документами;
- стабілізатори колоїдної стійкості згідно з чинними нормативними документами;
- ферментні препарати згідно з чинними нормативними документами;
- фільтрувальний картон згідно з ГОСТ 12290;

4.2.3 Дозволено використовувати іншу сировину та допоміжні матеріали згідно з чинними нормативними документами або закордонного виробництва, за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

4.2.4 Не дозволено використовувати під час виробництва **напоїв бродіння (квасу)** синтетичні ароматизатори, смако-ароматичні речовини, підсолоджувальні та консервувальні речовини, барвники.

4.2.5 Всі харчові добавки та ароматизатори, які входять до складу безалкогольних напоїв, використовують за умови їх державної реєстрації центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

5 ВИМОГИ ЩОДО БЕЗПЕКИ

5.1 Вимоги до устаткування й утримання підприємств, що виробляють безалкогольні напої згідно з ДСанПіН 4.4.4.-152.

5.2 Системи вентиляції підприємств повинні відповідати вимогам ДСТУ Б А.3.2 – 12 та опалення **ДБН В.2.5 – 67**. Умови мікроклімату виробничих приміщень повинні відповідати вимогам ДСН 3.3.6.042.

5.4 Природне і штучне освітлення у виробничих і допоміжних приміщеннях повинно відповідати вимогам ДНБ В 2.5-28.

5.5 Рівні шуму у виробничих приміщеннях повинні відповідати вимогам ДСН 3.3.6.037, рівні вібрації – ДСН 3.3.6.039.

5.6 Протипожежну безпеку забезпечують згідно з вимогами НАПБ А.01.001.

5.7 Попередні і періодичні медичні огляди необхідно проводити у відповідності з вимогами, які встановлені наказами МОЗ України №280 від 07.03.2002 р.[1] та №246 від 21.05.2002 р.[2].

6 ВИМОГИ ЩОДО ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

6.1 Охорону атмосферного повітря здійснюють згідно з Законом України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 року № 2707-XII.

6.2 Охорону поверхневих вод та очищення зворотних вод - згідно з Правилами охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами від 25.03.1999 № 465.

6.3 Охорону поверхневих вод - згідно з СанПіН 4630.

6.4 Охорону ґрунту - згідно з Державними санітарними норми та правилами утримання територій населених місць.

6.5 Утилізуванню неякісної та небезпечної продукції - згідно з вимогами Закону України «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції» від 14.01.2000 року № 1393-XIV та ДСанПіН 2.2.7.029.

7 МАРКУВАННЯ

7.1 Текст маркування наносять згідно з чинним законодавством України, в тому числі – Технічним регламентом щодо маркування харчових продуктів, що забезпечує чітке нанесення та зрозуміле його прочитання.

7.2 Пляшки з напоєм маркують наклеюванням на кожну пляшку етикетки, виготовленої згідно з чинними нормативними документами, в якій зазначають:

1) назву безалкогольного напою;

Дозволено зазначати у назві ароматизованого напою напис «зі смаком» або «з ароматом» і назви фруктів, плодів чи рослин, смак чи аромат яких набув напій, якщо рецептурою передбачено використання ароматизаторів, емульсій, смако-ароматичних добавок, концентратів, сировинних компонентів, які надають напою смаку чи аромату.

Не дозволено використовувати у назві напоїв назви натуральних фруктів, плодів і ягід або назви соків з цих фруктів, плодів і ягід за умови, що їх **об'ємна частка** у складі напоїв менше ніж 10 %;

2) тип, групу безалкогольних напоїв;

3) склад безалкогольного напою у порядку переваги вмісту інгредієнтів, зокрема харчових добавок та ароматизаторів, які використовують під час виробництва безалкогольних напоїв. Перед переліком інгредієнтів наводять заголовок: «Склад». У переліку інгредієнтів не зазначають речовини, використані як допоміжні матеріали під час виробництва безалкогольних напоїв. Дозволено не зазначати діоксид вуглецю, якщо вказано, що безалкогольний напій газований. У разі використання соків зазначають їх вид і масову (об'ємну) частку у відсотках (%);

4) об'єм безалкогольного напою у дециметрах кубічних (дм³) або літрах (л) із зазначенням гранично-допустимих відхилів від номінального об'єму або нормативного документа, відповідно до якого їх встановлено, або зазначають знак відповідності «е» згідно з чинним законодавством;

5) кінцеву дату споживання безалкогольного напою «Вжити до (дата)» або «Придатний до (дата)», або дату виробництва (день, місяць, рік) та строк придатності (кількість днів або місяців, або років) спеціальними засобами у будь-якому місці спожиткової тари, зручному для читання інформації;

6) умови зберігання;

7) найменування та місцезнаходження і номер телефону виробника або гарячої лінії, фактичну адресу потужностей (об'єкта) виробництва, а для імпортованих

безалкогольних напоїв - найменування та місцезнаходження і номер телефону імпортера;

8) номер партії виробництва;

9) інформацію про генетично модифіковані організми в складі харчового продукту відповідно до чинного законодавства;

10) поживну (харчову) цінність, кількість вуглеводів у грамах (г) на 100 грамів (г) або 100 кубічних сантиметрів (см³), або 100 мілілітрів (мл) напою. Поживну цінність приймають кількістю вуглеводів у грамах на 100 грамів (г) або 100 кубічних сантиметрів (см³), або 100 мілілітрів (мл) напою через відсутність білків та жирів в продукті;

11) енергетичну цінність (калорійність) у кілоджоулях (кДж) та/або кілокалоріях (ккал) на 100 грамів (г) або на 100 кубічних сантиметрів (см³), або на 100 мілілітрів (мл) продукту;

12) позначення знака для товарів і послуг, за яким харчовий продукт реалізують (за наявності);

13) позначення нормативного документа, згідно з яким виготовлено напій;

14) штрихові коди наносять на етикетку або контретикетку, або кольєретку згідно з чинними нормативними документами та нормативно-правовими актами;

15) Дозволено:

а) надавати інформацію про розробника рецептур, наносити напис «Пийте охолодженим», а також та інші написи інформаційного і рекламного характеру, що характеризує продукт та, яка не суперечить чинному законодавству України;

б) зазначати перелік об'ємів фасованого напою від 0,2 дм³ до 2,5 дм³ та іншого об'єму згідно з чинними нормативними документами з нанесенням насічки для зазначення потрібного об'єму;

в) наносити назви кількох виробників із кодуванням кожної відповідними позначками: крапкою, літерою, трикутником, перфорацією тощо;

г) у разі виробництва напоїв для експорту інформацію в маркованні наносять згідно з вимогами країни призначення;

д) наносити частину інформації на контретикетку або кольєретку.

16) Не дозволено використовувати назви загальних класів біологічно активних сполук замість назви конкретної сполуки (у разі додавання такої сполуки за технологічної необхідності; наприклад, «вітамін В₂» замість назви «рибофлавін» у разі його використання як барвника.

7.3 Металеві банки, пакети маркують нанесенням на них інформації незмивною фарбою або в інший спосіб, який забезпечує чітке читання, відповідно до 7.2.

7.4 Бочки (кеги) маркують із зазначенням об'єму у кубічних дециметрах (дм³) або літрах (л).

7.5 На кожну бочку наклеюють етикетку (ярлик) з інформацією згідно з 7.2.

7.6 Транспортне маркування

На кожну одиницю транспортної тари наносять маркування, яке містить інформацію кількості одиниць спожиткової тари в одиниці транспортної тари (пакованні) та місткість одиниці спожиткової тари, а також маніпуляційні знаки.

Маніпуляційні знаки: «Крихке. Обережно» (для скляної тари), «Берегти від нагрівання», «Берегти від вологи», «Обмеження температури» із зазначенням відповідного інтервалу відповідно до 9.3, «Верх» (для закритих упаковок) наносять згідно з ГОСТ 14192.

Транспортне маркування дозволено не виконувати:

– у разі пакування продукції у відкриті ящики та групову тару, виготовлену з безбарвного або кольорового прозорого матеріалу (у відкриту картонну упаковку, пластмасові ящики, лотки, сувенірну картонну упаковку або підкладку, обтягнуту термосідальною плівкою);

– у разі формування транспортних пакетів з відкритих ящиків з продукцією або групової тари виконаної з прозорого матеріалу та кег;

– у разі транспортування продукції автомобільним транспортом за однією адресою та у залізничних вагонах, якщо це не передбачено договором (контрактом) на постачання продукції.

8 ПАКУВАННЯ

8.1 Безалкогольні рідкі напої фасують:

— у скляні пляшки різної місткості згідно з ДСТУ ГОСТ 10117.1 або дозволені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— у полімерні пляшки марки ПЕТФ різної місткості згідно з чинними нормативними документами або дозволені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

— у металеві банки різної місткості згідно з чинними нормативними документами або дозволені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

— у бочки (кеги) різної місткості згідно з чинними нормативними документами або дозволені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

— у інші види тари згідно з чинними нормативними документами або дозволені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

8.2 Концентрати безалкогольних напоїв фасують у скляні банки, пакети, металеві банки та іншу тару різної місткості згідно з чинними нормативними документами або дозволені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

8.3 Фасування напоїв у пляшки типу II згідно з ГОСТ 10117.2 місткістю 0,75 дм³ проводять за рівнем, відстань від рівня рідини в пляшці до верхнього краю вінця пляшки повинна становити (8±1) см за температури 20 °С.

8.4 Значення допустимого від'ємного відхилення вмісту пакування встановлюють відповідно до таблиці 6.

Таблиця 6 - Значення допустимого від'ємного відхилення вмісту пакування

Номинальна кількість напоїв, г (або см ³)	Значення допустимого від'ємного відхилу	
	%	г (або см ³ , мл)
Від 5 до 50	9	–
Понад 50 до 100	–	4,5
Понад 100 до 200	4,5	–
Понад 200 до 300	–	9
Понад 300 до 500	3	–
Понад 500 до 1000	–	15
Понад 1000 до 10000	1,5	–
Понад 10 000 до 15 000	–	150
Понад 15 000 до 50 000	1	–

Наведені в таблиці значення допустимих від'ємних відхилів у відсотках, що перераховують в одиниці маси або об'єму, округлюють до найближчого кратного одній десятій грама (г) або мілілітра (мл).

8.5 Об'єм безалкогольних напоїв в бочках (кегах) будь-якої місткості повинен бути не менше ніж 99,0 % від номінальної місткості.

8.6 Тару з безалкогольними напоями закупорюють засобами згідно з чинними нормативними документами або дозволеними центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

8.7 Скляні та полімерні пляшки марки ПЕТФ, металеві банки з безалкогольними напоями установлюють в ящики з пластмаси згідно з ДСТУ 3778, у ящики з гофрованого картону – згідно з ГОСТ 9142 або на картонні підкладки, або лотки з подальшим обтягуванням термосідалною плівкою згідно з чинними нормативними документами. Можливе використання термосідалної плівки підвищеної міцності без картонної підкладки згідно з чинними нормативними документами.

8.8 Вимоги до пакування та кількості напою в одиниці пакування дозволено корегувати згідно з договором (контрактом).

9 ПРАВИЛА ТРАНСПОРТУВАННЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ

9.1 Безалкогольні напої транспортують усіма видами транспорту згідно з правилами перевезення вантажів, чинними на відповідних видах транспорту.

Під час перевезення безалкогольні напої повинні бути захищені від дії світла та морозу. Вантажні місця пакетують згідно з ГОСТ 23285.

9.2 Безалкогольні напої в пляшках, металевих банках, бочках (кегах) зберігають в **складських приміщеннях** за температури:

непастеризовані — від 0 °С до 20 °С;

пастеризовані або стерильного фільтрування — від 0 °С до 22 °С;

напої бродіння (квас):

непастеризовані — від 0 °С до 12 °С;

пастеризовані або стерильного фільтрування — від 0 °С до 22 °С;

9.3 Відносна вологість у складських приміщеннях для зберігання концентратів безалкогольних напоїв не повинна бути більше ніж 75 %.

9.4 У складських приміщеннях пакування з безалкогольними напоями зберігають на піддонах або стелажах.

9.5 Дозволено використовувати інші правила транспортування та зберігання, які забезпечують збереження характеристик якості та безпечності безалкогольних напоїв.

10 МЕТОДИ КОНТРОЛЮВАННЯ

10.1 Проби рідких безалкогольних напоїв для визначання фізико-хімічних показників відбирають згідно з ДСТУ 4856, для концентратів безалкогольних напоїв – згідно з ГОСТ 15113.0.

10.2 Органолептичні показники та об'єм безалкогольних напоїв визначають згідно з ДСТУ 7099.

10.3 Масову частку спирту визначають згідно з ДСТУ 7101 та розраховують об'ємну частку спирту (V_c) у відсотках (%) за формулою:

$$V_c = \frac{M_c \cdot d_{20}^{20}}{0,79067}, \quad (1)$$

де M_c – масова частка спирту (згідно з ДСТУ 7101), %;

d_{20}^{20} – відносна густина водно-спиртового розчину за температури плюс 20 °С;

0,79067 – відносна густина безводного спирту за температури плюс 20 °С.

Обчислюють до другого десяткового знака з подальшим зведенням результату до першого десяткового знака.

10.4 Масова частка сухих речовин у напоях визначають згідно з ДСТУ 4855, кислотність — згідно з ДСТУ 7102, масову частку діоксиду вуглецю – ДСТУ 7138, стійкість — згідно з ДСТУ 7100.

10.5 Кількість дріжджових клітин у непастеризованому квасі визначають згідно з ІК 00032744-4246 [3].

10.6 Дозволено використовувати інші методи контролювання, які атестовані в установленому порядку.

10.7 Оформлення результатів

Результати вимірювань та обчислень заносять у журнал та(або) документ, встановленої виробником форми. Журнал та(або) документ може мати паперовий та(або) електронний вигляд.

11 ПРАВИЛА ПРИЙМАННЯ

11.1 Правила приймання безалкогольних напоїв – згідно з ДСТУ 4856.

11.2 Кожну партію безалкогольних напоїв оформлюють одним документом, встановленої виробником форми.

11.3 Органолептичні, фізико-хімічні показники (окрім об'ємної частки спирту рідких безалкогольних напоїв) , об'єм безалкогольних напоїв визначають у кожній партії.

Об'ємну частку спирту в рідких безалкогольних напоях визначають у разі розбіжності в органолептичній оцінці якості напою, а також на вимогу споживача та контролюючих органів.

11.4 Періодичність контролю за показниками безпеки готової продукції (безалкогольних напоїв) установлює виробник у програмі (схемі) виробничого контролю.

11.5 Якщо одержані незадовільні результати хоча б за одним із показників, проводять аналіз подвійної кількості відібраних середніх проб, узятих від тієї самої партії безалкогольних напоїв. Результати повторних випробувань є остаточними і поширюють на всю партію.

12 ГАРАНТІЇ ВИРОБНИКА

12.1 Виробник гарантує відповідність безалкогольних напоїв вимогам цього стандарту в разі дотримання правил транспортування та зберігання.

12.2 Строк придатності безалкогольних напоїв установлює виробник у технологічній інструкції або рецептурі на кожну назву напоїв і повинен бути не більше показника стійкості, визначеного відповідно до 10.4.

ДОДАТОК А
(обов'язковий)

КОД ПРОДУКЦІЇ ЗГІДНО З ДК 016

Таблиця А.1 – Код продукції згідно з ДК 016

Назва продукції	Код
Напої безалкогольні рідкі	11.07.19-30.00
Квас	11.07.19-50.10
Концентрати безалкогольних напоїв	10.89.19-35.00

ДОДАТОК Б

(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

- 1 Наказ МОЗ України № 280 від 23.07.2002 «Щодо організації проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв і організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб»
- 2 Наказ МОЗ України № 246 від 21.05.2007 «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій»
- 3 ІК 00032744-4246–2006 Інструкція санітарно-мікробіологічного контролю пивоварного і безалкогольного виробництва. Затв. Заступником Голови Державного департаменту та продовольства Мінагрополітики України від 30.05.2006р.

Код УКНД 67.160.20

Ключові слова: безалкогольний напій, рідкий безалкогольний напій, концентрат безалкогольного напою, **квас**, напій на смако-ароматичній сировині, енергетичний напій, низькокалорійний напій, напій зі зниженою калорійністю, тонізувальний напій, напій соковмісний, напій соковий, напій на ароматизаторах, напій на зерновій сировині
